

732

K34/98

M Abdul

P1-80*

732

732

SEP 17 1948 K34/98

Native Folklore ~~AM/8/98~~

Matthew Abdul

^{author}
MONITOR

K34/98

P1-80*

**EXERCISE BOOK
SKRYFBOEK**

6

NAME
NAAM

S. Mahlaqie
(teacher, not author)

CLASS
KLAS

SCHOOL
SKOOL

Mil-kyh Public School

Registered No. 513/31.

"B"

132

Rec. Sept. 17. '45

Abdul, Matthew

pp. 1-80

K34/98

Mošimane le le Krowa

Mošimane o ite he asepele a hwetša le
 Krowa le lema ka kroma tše pedi. He
 a fihla ho xomo are basa mmisoi
 o ya ^{lw}hala. Are tšea pèrè. o ye xae
 o ya xo nyaka Kapela, ke Ha šala
 ke lema le mošimane ye. Baba a phakiša
 a na mela tšea ya xaxwe. Xe a satša
 tloxa mošimane a tšea kroma ye tšea
 a ya naye xae. A fihla ae balaya, e
 a tšea mošela wa yona a fa yela
 ye ntšho, a tšea le tswai. ya xaja
 xe basa a fihla xae a hwetša mmisoi
 a saluale. A loma a befešwe. A hwetša
 kroma ye tšea esexa. Xe a fihla xa xahō
 Mošimane, Mošimane a phakiša a tšea
 pōtō ya xo apea nama tša ma khura
 a ye beya ke ntlong, yare o sare
 pyapyapyapa le Krowa le fihla. Mošimane
 are baba boya kere le pōtō ya xo
 a pea dirama, ke jore pōtō xo di butšwe

192

2

K34/98

tša hutšwa basa a le bale are
 nthekeetše yōra mosimane a dumela
 are xe o kampha seketse sa dipantō
 ke ha ho fa yōra. Basa adumela
 a tšea pōtō ye le xe a fihla xae
 a bolaya kxoxo a thšela meetse ka
 potong a kxabēle la dirama tša
 kxoxo yela are xe kere xa di butšwa
 di tla butšwa a khurumo a pōtō yela
 a bitša mmpisi le bang ba xaxwē
 are a re mameleing mmotlōrō re
 yē le berkeleing re tla hwetša dirama
 di butšwitše xe a boya berkeleing
 a hwetša di sale tala a befetwa
 kudu a tšea sethunya sa xaxwē
 a ma mela péré ya xaxwe xe a satšwela
 Mosimane amunora a bolaya pudī a tšea
 ampudula a se thšela madi a bitša
 Mosadi waxaxwe are tšea sempudu
 la se o se be ye ka moteng xadi koba

3

K34/98

732

tše tša xaxo xe basa a fihla masima
 re a re nna nka bolaya mosadi wa ka
 ka mphaka woo a tšeya mphaka a hla
 ba mosadi ya la wa xaxwê sempu
 dula sela mosadi a ikwisetša fase
 tsē ke ohwile a re ke tla letša
 nakana xa raro a tsoxa yare per
 per per a tsoxa basa a le bala
 a xonxa ka pere xa xaxwê a fihla xae
 a tšea mosadi wa xaxwê a na mela
 mmôthoro baya koropong xe ba fihla
 a bêtša makrowa ka xo fela are nka
 bolaya mosadi wa ka ka le tša nakana
 xa raro a tsoxa a tšea mphaka a hlabi
 Mosadi wa xaxwê are fesa pilikitaa
 a thathankxa. Basa are byale ke letša
 nakana a re per per per a se ke
 a tsoxa byale basa oyalla are per per
 yafa ohwetše nuri basa a tšea
 mmôthorô wa xaxwê a ya xae a befetšwe

He a fihla xae a tšea se thunya
 le mmôthorô a thoxa a libile xa xabo
 Mosimane xe a fihla a hwets'a mosima
 ne are ne botayile mapidra ka
 ka baka la xabo a jou pladi kaforjue are ye
 a motš'e ya a moisa xa ye xe
 a fihla a molokela ka sa keng xoyo
 molahla ka keng ye kxolo a se jela
 a moisa mokeng a mothoxela pateng
 a ya kante mosimane ya a bôra ba
 ba ngwê batswela are ~~na~~ mra nka
 se tš'epa mosadi wale kxowa xa ke
 rate xo bakasi le xôra ba mkrapela
 hsa xore ke tš'e ye mosadi wale kxowa
 xa keryaka xa ba basimane pale ba
 mothwa he ariyalo omongwê are
~~hisa~~ ke xomth'e o tšere mra o jo ya
 na xo tšea mosadi wale kxowa mra ke
 tla n'otšea antš'a mosimane xolo
 yola omongwe a tšere basa a boye

732

5

K34/98

Kantle a kaka mosimare yola wa ka
paikeng a moisa ka nakeng ye kxolo
a molahlela xoma. lekrowa lere ke
molahlela moahla. kamoswana
le krowa lere le sa pepela la hlakani
le mosimare yola la jo mafurale
la

Mosadi a tšee re ke le kwapa.
Mosadi a babā ba be ba xana a tšea ke le
kwapa. Bare tšakwapeng o ha di kxana na?
Mosadi a dumela are o ya nšea yo
byale le kwapa la tšea nae a ya
kwapeng xae mo na kwapeng a ba
le bava ba tšome byale are ke
nyaka xo xo bava bomma le papa
byale le kwapa laxana yere tšatsi.
le tengwe le kwapa le ile mothemong a šala
a tšaba babangwe ba hlaba Mokosi
bare mosadi a tšabite byale monna,

a molatella a fihla xo yerra mosadi
 a opela are. Na bo mma bampuditse
 nyang' nyaboloko bare o seke wa
 tšewa kwapeng ng' ng' ng' nyaboloko^u
 "Morra yeng are kaswele emofantli
 wa ka o ka mofantli wa bo thōka
 o kampha sergwe katsōpa ng' ng' ng' nya-
 boloko byale nipsadi afoša ngwana
 o mōgwe xo le kwapa. Kwapa la
 motšea la moja. Mosadi gerra amra
 a thšaba le kwapa lare xo fetsa
 la mokitime la. Mosadi yola a opela
 are na bo mma bampuditse ho ng' ng'
 nyaboloko bare o seke wa tšewa kwapeng
 ng' ng' ng' nyaboloko. Morra are okampha
 a sergwe katsōpa ng' ng' ng' nyaboloko ke
 wa bo bedi. Mosadi a foša ngwana
 o mōgwe xole kwapa. Kwapa la
 motšea la moja. Mosadi amra a
 thšaba le kwapa la xafetsa la

Mokitimēla. Masadi yola a opela
 a re bomma kamputse bare o se
 ke wa tšewa kwapeng ng ng ng nyabo
 lokō. Monna. are o kamphasengwe
 katsōpa sengwe ng ng ng nyabolokō
 ke waboraro. Mosadi ofoda mo
 ngwe xole kwapa. Kwapa lare
 o kamphasengwe ka tsopa ng ng ng
 nyabolokō Mosadi a foša sengwe
 e. Xole kwapa. Kwapa lare o kampha
 sengwe katsopa ng ng ng nyabolokō
 o mofanti wa bohoka ng ng ng nyabolokō
 ke ngwana wa bore. Mosadi a rama
 a ths'aba. lekwapa lare xofetsa
 lare o kampha sengwe ka tsopa
 ng ng ng nyabolokō. Ke ngwana wa
 bohlaro. Mosadi a foša sengwe. Xole
 kwapa. le kwapa lare xofetsa lare
 o kamphasengwe katsopa ng ng ng
 nyabolokō o mofanti wa bohoka ng ng ng

8

732

K34/98

O mo fantli wabo thoka ng ng ng nyabolo
 Kō. Mosadi yēna anra a thsaba le
 Kwapa lare xa fetsa lare okampha
 Dengwe Katsopa ng ng ng nyaboloka
 Ke wabotsetela o sheitse le ba barre. a hla
 ba Mokyaši are batho bonang mathe
 o ya nipolaya, batho batha balabolaya.

Mosadi le morra.

Morra yo are xomo ead waxaxa
 xa kenyake meetse allang sekwana
 Masadi waxaxa a ya sedibeng
 are morra waka are akenyake
 meetse allang sekwana sare
 kwaxwa a hoxa aya mo xosengwe
 are morra waka are xa kenyake
 meetse allang sare kware tuu.
 Mo dibeng se uwe kemaxarwang
 diphoofolo le dimanyana mosidi
 anwameetse a sediba kaxofeta

732

9

732

K34/98

byale masadi are keya ema'apa
 leliwa maswe, wa fihla ware Koko meetse
 a kae masadi are meetse a ruwele ke
 nra ngwawangwana ka byale kere ke
 a Moka leotwana le apala maswe
 wa hwamala. Hants'atswela kamoka
 xats'ara ke a fihla mmutla wa
 re meetse a ruwele' ke mang
 Koko meetse a ruwele kerra
 ngwawangwana byale kere ke atlat
 leotla le apala are leotwana le
 a pala balla kolokisa bomotlou
 thsa fihla kamoka. Hlou ya fihla ya phula
 Mokhekolompa katerraka meetse
 atlala le sa sediba diphaofolotswa
 nna. Xe di seno xona tsa Hloxa diboloh
 elala. Xe di sepela tsa hwetsa
 seklare sa di kerra tsabona Mokhe
 kolok alena tsa roma moithsa xo
 yo bo tsa moithsa a fihla are Koko

reje rešadišē eng lešadišē ka
 la Kxolo yamosate Moniša a ko
 ma a kitima are fase puu atsoxa
 xe a fihla bare nabareng moniša
 are kelebetsē. Khudu yare ka xayemva
 tsaxama tsare xa oyē mmutla. Mm
 utla waya xe ofihla ware koko
 reje rešadišē eng lešadišē ka
 la Kxolo yamosate Mmutla wa
 kitima ware puu watsaxa xe ofihla
 bare bareng mmutla ware kelebetsē
 bare tsamaya mo khudu. Khudu ya
 ete ele tsa setontolo xe e fihla ka
 Kolerere reje rešadišē eng lešadišē
 Kala Kxolo yamosate Khudu ya
 Hoxa i kitima yare fase puu Kala Kxolo
 yamosate ya tsoxa ya ete ere
 kalaxologa mosate tsa epa molete-isa
 epela khudu yela tsa ramelastehlore
 tsa ja di kenya tsa tima mo khudu

732

11

K34/98 287

Tša šadiša kala kxolo ya mošate
mmulla wathsoxa wathsoša khudu.
#tšaja kala kxoloyela tšatšea ditso
hlo tšalo kēla moxwēleng wamotlou
khudu ya ya malebong mmulla wa
ikhurumēša boše mmulla warōbala
xo šasa xe ditsoxa tsare kala kxolo
ya mošatē ellwa kenang bare khudy
ellweke mang khudu yare le kare
len kepetšē lamputšiša ditsošewe
tsare xare kxomameng re tla bona
yo arang le ditsoško tšahwētsa
motlou a nā le ditsohlo tšammalaya
tša fa mokhudu sebetē tsare xe di
šepela tšakwa mokhudu ore ka šu
mela šumela kanonyong ya motlou kere
motlou a bolawe reje di mana
bare oreng mokhudu yare kere sebetē
šeyan kimela bare tšea moxodu
šō khudu ya tšea moxodu wola

eše tše dilibile noka mokhudu
 are ka sumela sumela kamnyong
 ya mokhou kere mokhou abolawe
 reje dirama bare orenq mokhudu
 yare kere mokhudu o a nkimela
 mmutha ware maaka ore ka
 sumela sumela kamnyong ya mokhou
 kere mokhou abolawe reje dirama
 Max tsa kitinusa Mokhudu Mokhudu
 atsera kamnyong no mekha ka
 hla keng mmutha wa sware khudu
 kale otō khudu yare a hwa o hser
 Modiwamohlakahlaka orzo sware
 le otolaka mmutha wa le sale otolaka
 wa sware hlovo ya mokhudu
 mokhudu ware a hwa o swere
 setete ore ke swere hlovo yaka
 mmutha walesa tsare Mokhudu
 xare mo mwise noka tsa le bala
 mokhudu khudu ya tsera kamnyong

732

13

K34/98

yengwe gare re le betše moxodu tša
 xo nwaša tšaxobeya Krakala mokhudu
 a tšwa are a hwa banyo tše mokhu-
 du a tšaba atšena moleteng nmu-
 tla wa swara khudu ka leoto mokhudu
 wa a hwa oswere mosela wanoka
 ore oswere teotō taka mmutla wa
 lesa khudu gare a hwa a tšea
 diphōfōfō tšare ba mahlō a maxolo ke
 bomany tšare ke bomakxohlo tšare re
 so rema dipatlata tšae epe makxohlo
 a šala a robala khudu ya tšwa
 ya tšaba xediboya tša hwe tša khudu
 etsabile tšakitimisa bomakxohlo tšare
 di sa kitimisa makxohlo mokhudu a
 borala tša lesamakxohlo tšakitimisa
 mokhudu atšena moleteng xepo tšare
 xo makxohlo phalang. mo lere xe aetša
 lemme tše mokhudu a borala makxohlo a robe
 tše mokhudu a tšwa makxohlo are

barile ose ke watswa boya morira
 e lexore makholo o ya potuma
 khudu ya thsaba xe dphoapoto di boya
 tsa hwetsa mokhudu a thsabile
tsa katimisa makholo

Moxatsa Masilo hlaxo.

Ele mosadi bama tseisibe bare o tsero ke lapa byale ka
 Tsatsi ~~lekgae~~ a tswa nokeng abona hlaxo e bina ~~kokae~~ ere
 ke moxatsa masilo hlaxo nthathatho bantsisa mosadi nthathatho
 ehang nkalanythamoa ehang ^{nthathath} ~~nthathatho~~ ehangkalo nkhu-
 la ehang O mmalo O mmalo O mmalo nthathatho, Na bešo ban-
 thata ^{nthathatho} bantsisa mosadi nthathatho ehangkalo nthamō ehang
 nthathatho ehangkalo nkhalanye nthathatho byale mosadi
 yola are antheng xe bare ke tsero ke lapa bara ya
 na hlaxo ye anapa a thsabela xa xubō.

“Boefo”

Baranyana

E rele ele baranyana baile thobeng

732

Bare xo fula bafula fase mose
 hlareng pula ye krale ya tšwela kyale
 ba nenyara ba bāra nonyarā ye krale
 e tšwela. Yare xobōra mthšetseng diho
 bēkhobē. Babangwē bainthšetsā ka
 Moka a bōra aithšetsā. Yare xo fetsā ya
 batšea ya fofakabōra ya fihla
 motšeng onangwe yare kere mponthšeng
 xa maselēselē ke tsēvē. Kera katsee katserere
 na kesuere bava ba haē sja. Kera katsee
 katserere. Bava kexara kowa pek ya fofa
 kabōra. Elexore e tšā polokwane. Ya fihla
 motšeng wammaba othō ya thōma yare.
 Kere mponthšeng xa maselē-selē ketsēvē
 kera katsee katserere re katserere bare ke
 xara kowa ya fofa kabōra. Ya fihla mottapa
 re yare mponthšeng xa maselēselē ketsēvē kera
 katsee katserere, re katserere, bare kexara kowa
 ya fihla motšeng wanthšima yare mponthšeng
 xa maselēselē ketsēvē kera kera katsee katserere re

Kotsereere ya duta maleditleng: mosadi ya
 Mongwe a tshela kamelona ya opela bangwe
 bare e theletseng ya thoma yare mponitsheng
 xa maselosele ketsere kera kosee kotsereere re
 kotsereere. baetsea ba etsenthoa kantlong ba
 e aléla maxoko ya duta fase ya tse ba ba bale
 ya bathosa matsoko. bai hlabeta kromo ya le
 rona yare xofetse ya thosa ba ba bale. Kana ka
 emangwe le ya mongwe atse ngwana. tsa ka
 yata aethsetsheng kamelona ya tse ngwana
 waxoxwe ya fafa ka eem yare xola ele kwa lodimo
 ya moleso a wela fase a hwa.

Mogotshera a duta thabeng

Mosimane ya mongwe o rite aile
 tsema a bona makxema bitšwa
 kantlong a sasame tswallexa. le fika la
 ntlé yeuwe le la tswallexa. Makxema
 a tse di pere tsabona a diramela

732

17

/34/98

a yo tsoma. Mošimane a Hoxa a ya xae,
 a fihla a-tšea torki ya xaxwē aemamela
 xe a fihla ntlong ya makrēma a hwetša
 a Saito tsoma. ba ba e leihlo le letee
 mophaheng. le eeng kela torki, hamomathokō
 e roba dikotijara. Mošimane xe a sero fihla ntlong
 are sasame bulexa la bulēxa, are sasame tswalēlexa
 la tswalēlexa, Mošimane a hwetša di thšēlētē
 a di Matsa maraba, a laša dingwe yodimo a
 torki. are sasame bulexa labulexa, are sasame
 tswalēlexa la tswalēlexa. A-tšea torki ya xaxwē
 a ya xae. xe a fihla xae a yo kxopēla kelō
 ya thšēlētē. Moxolo waxaxwē a mofa mošimane
 yola are xoyela thšēlētē a hwetša kelō
 xe butiyaxwe a lébélēla kamathokō a kelō
 a humara thšēlētē. Are ke xore mošimane
 ke o tsatšea ka le thšēlētē ye kaa. A Hoxa
 ya xamaratho waxaxwe, xo yomatsiša moatše
 ye xeng thšēlētē. Moratho waxaxwe are ke etše
 yere thabeng ntlong ya makrēma xe o fihla o Hare

Sasame-bulexa la bulexa are ye o tswalela otlare
 Sasame tswaléléxa la tswaléléxa. Buhaxwe a
 tšea tonki a fihla ntlong ya makxema are
 Sasame-bulexa la bulexa are Sasame tswaléléxa
 la tswaléléxa a tšea thšélété, ae thšéla ka kxotlong
 ya xweifa kxohlo thšélété ya wéla fase
 a rwala yengwé ae beya xodimo xa tonki
 ya paralatšá, tonki ae a fola a tšea ae thšéla
 ka kxotlong yengwé ae rwešá tonki. are faléba
 kxeng? are bare Sarape Sarapebulexa la seke
 la bulexa are Sarape sare bulexa la seke la
 bulexa byala oyalla are Kxarape Kxarape
 bulexa laxana Kxarape Kxarape bulexa laxana ma
 kxema a boya a swere ke tšalala a fihla are
 Sasame-bulexa la bulexa bure Sasame tswaléléxa
 la tswaléléxa, ba hwetsá mošimane yóla bare
 Koyena Kewena Kamehlaleme hla o fihla
 thšélété tsarena batšea selepe se setelele
 barexoyena Kewena o fihla thšélété tsarena
 kxé Kaselepe patlo se se nqwe nqwela Kwale

732

19

K34/98

sesengwe sa wela kwa badiphuthela ka saka
 bathoxa boyo tsoma. Mosimane yola a
 belayela arenkabuti a saboye a fa a bammolaya
 xe a fihla are sasame bulexa atšema o ke
 xare a hwets' bulayaxwé a hwile a motšea are
 Sasame tšwalélexa atšwalélexa a motšea xadi
 Moxa tonki a fihla xae. xemakxema a boyo
 a hwets'a motho a sexo a romalelengwe
 motšeng xoyo butšisa kamo a hwiteng motho
 bare xe o bere mo ohwiteng motho o thalé rkrō
 kolo ore kaxare xayōna o thalé sefapanō
 molebateng kamo motšeng o hwiteng motho
 ore lengwarremyana wa xo thanyo ruri. a éta
 a thala rkrōkolo mabeteng a motse waxabā e bi
 le a thala sefapanō kaxare. Elexore lekrēma le
 la litloxile lare xe le fihla xo a mangwe lare
 kidirite byale. Makxema a Moxa are xe a fihla
 motšeng a bōna dinkrokolo tšedirithi are areye
 xae xe a fihla xae a tšea selepē bare xo lelabā
 debaleromile bare wēna xo o hwe molaō warena kxē

Lekxema lela la hwa bare emale engwe bare werra
 o pihle o kokotêlê chipi o lebanthšê motse wa
 xôna lekxema lela la dira byale ngwarenya
 na waxothanya a tšea dithšipi a éta a kôkôle
 motse wathô kaxopela xo ora lekxema
 la Hoxa la ya xae lafihla lare ke peditsê
 Mamabathoxa xebafihla babôna yengwe kowa
 bare engwe šele a engwe leyora šele bare ke
 tšedintšhi areye (8) xae xe bafihla f bare
 werra xo o tšhwe molaô warena kxé ahwa ba
 roma yomangwe bare chokotêlê tšepedi a ya
 a lokantšha motse wana wola shwileng motho
 ngwarenya waxothanya a éta a kôkôtela
 tšedintšhi. Lekxema la ya xae xele pihla lare
 ke peditsê bathoxa bafihla hare bana ketšedin
 thšhi bare areyeng xae werra xautšwe molaô
 warena kxé ahwa baroma o mangwe bare
 o kôkôtêlê tšehlamo masi lekxema ledi kôkôtê
 la y laxôma lafihla lare ke peditsê baya
 bahwetsa elexore melebanthšitšê motse

732

21

K34/98

Waxōna. ~~Baroanaboya~~ xae a fihla are ~~kalaba~~
 la o lokankhōtse xōna. Bapana koloi yabōna kxōsi
 yabōna ya tšea faki tše lesomelementhō ye
 mebedi yalokela makxema amangwe ya tšea ye
 ye ngwa yathšela phetherōlē ya re xonakxema
 amangwe ketlare xo fihlamotse ng wa xona
 kale beya kamafuri mohlakere kwakwalere
 kerakora? ye elemankō ketlare eng le kxema
 lela la kxōsi yafihla motse ng lare kamola ahwile
 ng motla-la eniša koloi yaxaxwe xona lare xo
 batho bakamagwe mtlang lenkukishe difakitše
 dadi kuka badi esā kamafuri badi beya xōna baya
 kantlang badula face ngwaranyana waxel'hanya
 aya difaking a sepela xotšona ahlwa dire kerakō
 ra? aya xo yengwe yaxetuu ae khuramola a hwe
 tšaphetherōlē a tše thšela tše dirgwe ba hwa lekxema
 laya xotšona ^{lare kwakwa} tsare tuu are kxave basar abetše
 ngwaranyana yola waxo thanyama atšeamphaka a lokela
 kadikōtong are xolekxema are tathse bare basa tathsa
 ngwaranyana ahlaba lekxema kamphaka lahwa •

732

22

Masilo lemasilwana. K34/98

Masilo le masilwana barike ba ilo
 tsoma masi keleketla. Masilo a hlaka
 na le mokhekolo, keleketla mokhe
 ke kolo are xo eera. keleketla mphe
 djo ke bolailwe ketla keleketla
 masilo a xana keleketla, mokhekolo
 are, keleketla otladibona pela. keleketla
 masilwana a tswela a hlakana le mokhe
 kolo, keleketla mokhekolo, are nthuse
 ka dijoketla xofa mpha tse, tse
 tharo, keleketla, Masilwana afa mokhe
 kolo mokobē, keleketla, Masilo yera a
 wela kasehlareng ahwa, keleketla,
 mokhekolo afa masilwana mpha tselo
 keleketla masilwana otloxa kotsoira
 keleketla, a phirimalwela Motseng omang
 keleketla, mosadi waka mouwe are
 keleketla Monna waka keroka ya
 hlōxō tse hlano masilwana are -

732

23

K34/98

Kelekatla, ketlana bōra keleketla
 maina ampya tše ke bo Tops keye
 nyane ye xo elatela tšela ke steelpreker, kele
 ketla keye kxolwinyane, keleketla ya
 xo elatela ke lohout, keleketla, keye
 kxolo, byale mošimane arotala keleke
 tla, a tšea lohout keleketla ae
 kxoka kaketwane tšepedi, keleketla
 a tšea steelpreker ae beya molomang
 keleketla, a tšea Tops atsera rayo
 kantlong, rōxa ya tšwela ya bula le
 bati yatsena mošilwana a tšea
 keleketla, are Tops-steel-preker-loho
 ut, namosebetse waloma kexo diang
 lohout yare tšubutšubu, ya kxaxola
 diketwane tšela keleketla tša bolaya
 rōxa yela, keleketla mošilwana a
 tšhoxa a sepela a phirimatwela xebedi
 keleketla mošadi wakamouwe are
 Monna-waka kerōxa ya hlōxō tše, tesame

Mašilwana are ketlamo bōna,
 a Kxoka lohout ka ketwane tše
 hlanō a beya steelpreker momyako
 atsera le Tops keleketla moxa
 ya tšwela ya tšena keleketla
 tops ya Kxoka, keleketla mašilwana
 atsoxa are keleketla, Tops steelpreker
 lohout namo betse - walama keng he
 le bōna sele sere taba abō keleketla
 lohout ya Kxoka ditšeaere, tšela
 tše hlanō ya bolaya moxa yela keleke
 tla mašilo, atsoxa a hoxa a boyēla
 a phirimalwela motse waborarō
 keleketla, Mosadi waxōra are Monna
 waka kerroxa, ya hlōxō tše lesome
 lementšō yelesome keleketla mašil
 wana are ketlamo bōna barōbala a
 tše a lohout ae Kxoka ka di ketwa
 ne tše lesome, keleketla a beya
 steelpreker momyako a tšea tops

732

25

K341.958

a tsēra nayo kantong kelekatta
 roxa ya tšwela yatsēra, kelekatta
 tops-ya xoba, kelekatta, masilwana
 arey-tops-steel-preker-lohout-mamose
 betse wātōna kexodiang kelekatta
 lohout yare tšubutšubut ya kxola
 ketuare tšela tšē lesone, kelekatta
 a yabolaya roxa yela, kelekatta masilw
 ana abay atšea: mosadi, youwe ala
 tšela le bale, kelekatta masilwana a
 batšea kamoka xabōna, ledi kxo
 mo tšabōra, kelekatta yaba kxošī
 kelekatta, neseuwe samoselawase
 rīpa

Mmutla le mong wa thšemo.

Ete ele nōnwane kelekatta ele monna alimile
 thšemo kelekatta abyešē ditšomake kelekatta Mmutla
 onatlhwa o dija kelekatta byale mong wa thšemo

1992

26

K34/98

Er o theya keleketa byale ka tsatsikeyware osaja
 ditlhomake wa tanywa keleketa ware osa tantšwê wa bôn
 Phiri e etha xo ôna keleketa yare xo ôna na o diebya
 ng warra? Mmutla ware kaya tantsa warra keleketa
 byale phiri yare tantsa ontšielê keleketa byale
 Mmutla ware ntšê o tsšê keleketa Phiri ya
 ntšê mmutla byale mmutla ware o phiri wêna
 tsantsa ka tsšê kaxore ke wêna o moko keleketa bya
 le phiri ya tsšê mmutla ware tsantsa botse warra
 keleketa byale mmutla wa ^{tsšê} mmutla wa tsšê wa thaba ke-
 keta byale mongwa tsšê a bôn phiri e tantšwê wa
 tsšê mmutla wa tsšê mmutla wa tsšê keleketa
 Ha ka tsšê le le lalalang mmutla ware keso bôn mo
 phiri e hanteng keleketa byale ware ke Ha ka tsšê ye ng
 wê wa tanywa keleketa wa bôn mong a tsšê a etha
 wa kopola manô a khunkhwane keleketa wa tsšê bya
 le mong wa tsšê a bôn are mmaditšebhana yo a
 ntšê tsšê so:- a tsšê a tsšê serotong afa ngwa-
 nenyana wa xaxwe are! O apeê o tsšê le tsšê
 keleketa byale ngwana a o tsšê,

732

27

732

K34798

aya xae. keleketa byale mmutha ware xo ngwane
 nyana keleketa Onkisa kas ngwanangwanaka ngwanenyana
 are papa onile kea-apee kea haselê letswai keleke
 ta byale mmutha ware oka apeya makxolwaxo na? keleke
 ta nna banik onthabatsê ka ntlong ya Ngwako keleketa
 wema o upee boxobê obothsêlê letswai Ngwanenyana
 a dina byala keleketa byale mmutha wa ksea lepai
 wa khupetsa krapa etletse meetse keleketa wa tšwa
 ku lefasetêrê wa ketama seolong keleketa byale
 Monna xea boyo a phophišu man are keta ephina
 ka noma keleketa byale monna yu xea a fihla are xo
 ngwana xaxwê, noma ekue ngwanaka keleketa ngwana are ato
 yela ere, xasenna mmutha keana Makxolwaxo keleketa
 byale monna are okue ona, ngwanenyana are o robetše
 kantlong ya Ngwako keleketa byale monna yola a ksea
 thêka a tsêna kantlong keleketa a phyatla kgapa yela
 mmutha obe se apesitše kobe metsê a tlula nhe mmutha
 ware aha? mšonaa le bolale mukxolwaxona wanupa
 wa thšaba.

(Bopêlô)

I le ele morwana, kelekella, mosadi a vale
 ngwana, kelekella, byate ba papaxwe ngwana ba
 para dipere bare, baya kxonyeng kelekella,
 ngwana a lema kea kxonyeng kelekella, bare
 o kaxwe oyo mongyane kelekella, ngwana
 a re ketlwa, kelekella ba rama bare areye
 kelekella, are mra lentō keleng katse beng
 yapere kelekella, batloxa, kwapela, kelekella,
 ba papaxwe bare kesaya katle, kelekella,
 bare xayena a salē odi emisa, kelekella, ngwana
 are xakedi emisa kella sale ke ditšayela kelekella,
 xo bare morra yomangwe otšwela kwa pele a
 xaxwe, kelekella, are karikana yaka mantopi
 kelekella, a fillo xo yōra are keya di emisa
 kelekella, ngwana are o seke wa emisa pere
 tša bopapa, kelekella, morra yola amakala a
 ntšō a di emisa a sabore notho kelekella,
 Ngwana yola are dilese di pete, kelekella, morra
 yola a dilesa, kelekella, a rama ngwana are

732

29

K34/98

@heik Af Soksokso, keleketa, e bang. morra yola
 o yo wakara le bo papa ngwana yola keleketa, bahlak
 araj keleketa, morra yola arama e bōtsisabo
 papa ngwana yola keleketa, are karikara yela e
 thšayela ke nang? keleketa morra yola are
 e thšyela komwara ke keleketa, are mo o fa
 kae, papaxwe are oxaramola karikarong
 morra yola are areyē keye xommorra keleketa
 bare xofihla are šo, keleketa, arama are
 orke omorthse kapa kemmōng, keleketa,
 papaxwe a mōtšea, keleketa, morra yola are
 ere kemōreke kale hūto laka keleketa,
 arama amōreke, keleketa, a mōtšea,
 ngwana are papa le anthekiša, papaxwe are
 keya xorekiša ngwanaka keleketa, are
 xolokile nthekišeng keleketa morra yola
 amōtšea, keleketa ngwana are ontō kele ka
 morra watseng keleketa, morra yola atloxa,
 keleketa, are mosebakeng ngwana yola a
 bōna mōlete wa thšāšweng, keleketa

a tšwa kamongwaleng a tsēra ka moleteng
 wathšošware keketla, Monna yola aro
 Sepela are kxire ngwana asele xāra,
 Keleketla, ngwana yola abōra morra
 yo mongwē asepela, kapata, keketla,
 ngwana a mmašša, are hei e tla mo, keke-
 tla, Monna yola a emē amakala, a lebêlêla
 Keleketla, ngwana are lebêlêla morra fase
 o tla mporo, keketla, Monna yola are
 xa ke obone, keketla, ngwana yola are le
 bêlêla, fase o tla bōna se o tla keketla
 Monna yola arara ammōma, keketla are
 mhs'e kapa ontōkêlê ka morabeng wai
 jase keketla, ngwana yola are mhs'e
 xa xêšo, keketla, ngwana yola are mpejê
 motseleeng yaro yara xêšo, ketla ikisāse
 keketla, Monna yola are xe are kelêdêla
 kamongwaleng a hwetša ngwana a se xā
 keketla axomêla moraro xo yo mongwē
 a seke a mahwetša, keketla, ngwana

732

31

K34/9887

yala a ya xae, keleketa are xo fihla xae
 papaxwē ammōra keleketa, ore xo mosadi
 waxawwe ngwana šo, keleketa, Mosadi are
 gyakela akasere orekišiše ngwana wa
 tla ware ngwana šo, keleketa, monna are
 lebéléla ammōna šo, (keketa) keleketa
 Mosadi a lebéléla ammōna keleketa
 ngwana a fihla alošša, keleketa, bamole
 tšišša, keleketa, a hwéšša basaja le
 yera a ja keleketa, bare xo fetša xaja ba
 yo rōbala, keleketa bare nlla rerōbalē mpeteng
 are nna kerobala fase, keleketa, arōbala
 fase, keleketa, xe bo esa bo papaxwe
 bare xe ba yo xo fa dipêrē mōrukō ore
 le ntsentšise kavare amōrukō, kat kele
 keta, pêrē ye ngwe ya moméšša, keleketa,
 a nana are xopêrē are sesengwele
 sesengwō ke xobo tsang šōma o sedire
 byale are xopêrē xe otloxa mo oyekabanke
 leng oja lelêkêrē le tsamō, keleketa,

pēre ya, ya ya ja keketla are xe otlova
 mo oyo ma nwa meetse keketla, yare
 xo nwa are eyo rōbala moriteng keketla
 are sepele oyo ja sepele kabenkeng lenna
 ketla seja keketla are sepele oyo nwa meetse
 ketlana keketla are boyela moriteng keketla,
 are xopere eyo mela kalesakeng keketla
 are xopere nkukeroyon hlatswa keketla, yara
 pa ya nshlapisa keketla, are nkuke oyo
 mpeya peteng ya xoya xa xeso, keketla
 ye mmea, anapa axabala aya xa e keke
 ketla afihla kaxae, keketla, a ja are
 xo fetša a yontlong, keketla barōbala are kerō
 bala fase xake rōbale mpeteng keketla bya
 re xosa abalayela arele dumeleng male
 kasesa mpona keketla, arama afofelo
 xodimo xe a boya abetha fase kamaraxo
 a napa a subelatsa se seuwe sa mosela
 wa se rira.

782

38

K34/98

Mmutla le mong wathšemo

Monna yo mongwe orile a tšimile thšemo
 a e byetše di tlomake a nwa a ro
 kwets'a di sexa are tš'a tšatši lele
 mgwe ^{keleke} othea keleketla mmutla o ntha
 o tōpa ka dipedi ka thatsiwana keleke
 tla ootha, keleketla, a bōtla patlaye
 botse yaxo swana le mmutla keleke
 tla yerexo mmutla keleketla a e
 di ra botse kudu a tšea bolept a e
 a tlotša Seswanthšo, Sela keleketla
 kamoka a sōra mmutla watsela
 xa pe ore ketlilo ja ditlomakē
 ware xe o satōpa wabona Seswanthšo
 Sela waya xoufisi a sōra xe o
 fihla ware dunela warr thata
 yela yare tuu mmutla wa ~~kwata~~ kwata
 wa ~~ketlaxo~~ ketlaxo bethakelee letsoxe la xana ratlōxa
 ware ntese ketla xoxaxa kaleotolee lelōna laxana
 xotlōxa wan ware ntese leoto laxanaxotlōva

mmutla ware ketta xobetha kale
 lelōna la tanywa ware ntese laxana xo
 tloxa wa befelwa ware ketta xoraxa
 kale lelōna laxana kotloxa mmutla
 ware ntesé kelekella ware ketta xo
 thula ka hlōxa kelekella le yōna yūta
 nywa mmutla wa befelwa ke xotanyoll
 kelekella wa jo s'atse e swere kebolepu
 kelekella o sakxone le xo ilhšikiny
 mong wa s'emo atšela kelekella xe
 a fihla atšea mmutla wala o yanoō
 xae se seuwe sa mosela wase ripa.

Mmisisi a hwets'e ke monna

erile ele nōnwane e mōna yo mongwe
 wa moruti are a sepela a phurima
 melwa a bōng mollō o tuka kaopele
 o xwaxwe a ya kōn xōna e a fihla
 a hwets'a mmisisi a nale bana
 a baxaxwe are xō bōna ke phirimaluets'e

732

35

K34/98

ba mofa dijo a jo nime ba nniotsä
 xore barabala toropang ba senniotsä
 xore ba-lhsabang moruti wabatho are
 xolokile ketla no bina batsa nniotsä
 batloxa keketta moruti yola a roba
 la xe arobetsä wahlaxa pelo
 keketta a kwa sebula mafasetere le
 mabatt to fihlela le sebula sekerobetsä
 ng keyna, keketta sare xoyena
 onyeng are kenha moruti kere
 le xekipula ma ka kwetsä masadimo
 feela are kei rābala toropang byale are
 xanna šala mouwe orōbale xonayose
 ke wa thšoxa, keketta, ketabile kudu xe ke
 humane motho ka xore kamehla le
 kamehla xōke etla mo a ke humane
 Motho nniotsä e hile ke o humane
 a nniotsä xore ke epetsä thšētōtō ka
 xare xa emérē ka fase xa setōfō o
 nniotsä xore a fe bana baka bauwe ba

36

732

X34/98

bahlana mongwe le mongwe di keté
tše pedi wena a o fetshe hlana omma
tše nka se sa baya keleketa mmisisi
xo sa sa aboya moruti yola wa batha
a mmitsa are letše otlile mona
ya mongwe fa orile ke kobotsō keepe
tše thšelele ke emereng ka fase
xa setōfō nithšetše pana baxako
ba bahlana mongwe le mongwe keté tše
pedi ma orile omphe tše hlana mmisisi
a di va byalo a ba fa kaxole kana
ye e siabang bare kea kaxo, keleketa
mmisisi a go robala toropong xa bedi
a khōna are tsatsa lengwe a robala
xae abōna o sahlaxe pelo anapa
a robale xae sesenwe sanosela
waseripa

732

37

Ngwanenyana le lexōtlō

K34/98

I nile e le nonwane, ^{keleketla} ya re e le motho
 a xa na xo tšewa keleketla a re
 ke tšewa ke lexōtlō keleketla a na
 ma a re ke ya lwala keleketla a se
 ye mašeming a šala xae keleketla a
 šala xae. Byale ka xe batho baile
 mašeming keleketla a šala a tsoxa
 a šala a peya keleketla, a re xo
 fetša xo a peya a sola kele
 ketla a rena tšikwana keleketla
 a wala maxōbē a isa ka tlale
 ng keleketla a nana a yala
 le-xoxa keleketla, a re xo fetša
 a bitša lexōtlō a re e tla oje
 Byale le-hōtlō la tšwa mole
 leng le kitima la re e kwa
 maē o re pēpēna pēna o re
 pēpēna pēna tla oje, o re matlapē
 a tšwele, o re matšema a bodutše

Byale a lexōtlō la dula le xoxong la ja.
 Keleketla a Anama a re xo fetsa xo
 ja a re ke ya tōxa keleketla
 a dumediša mosadi wa Xaxwe yola
 wa molwetsi, keleketla byale ka
 ntheng xa a dumedišana le lexōtlō
 le motho yo mongwē o ya mmōna
 byale be a fihla ka xae keleke-
 tla a thoma xo e tlotša ka mesidi
 a rwabala a re ke ya lwala kele-
 ketla. Empa batswadi xe ba fihla
 ba e tšwa mosemōng ba hwe-
 tša a rwabetše, bare na Xobyang
 a re ke ya lwala.

Byale monna yo mongwē a
 fihla ka xae, e be e le motho yola
 a mmōnang le lexōtlō mosekare,
 keleketla. Monna yoo yuri a bolēla
 tšeo, a dibong ka moka mosekare
 Batswading, ba ngwana, aowa dita

732

39

K34/98

ba tšā kwata moo keketla ba
re xo yēnā ka ntheng xa o
lwale na? nka re re e kwa
xore wena mosekare o šala
o tšeya maxōbā o e fa lexōtlo
na le eja ore xofetsā o
boele dikobang xorobala o
e tloditsā ka mešidi.

Qowa papaxo a molalek
matlo mong, ka nnete bakā
na lexōtlo le tšwela le bina
le re e swa mae ore
pepena penā ore etla oje
qowa la fihla lexōxo
ng la ja.

Empa le rite le sa ja
papaxo ngwana a re
ka selapē keketla
are mola o tšee. bya le
a lla are joo papa ampolaē

132

40

K34/98

monna, a tšeya di byana a
dithubakanya, le fase.

Byale ngwana a ya
ka xae le papaxwē xe a
fihla o ile a bethwa xa mpe.
feela xo tloxa tšatsing leo o ile
a ya, mašerong.

Are Sisiwe Sa moše
la wa mkotana.

Ke Motlatane le Sankape moxabō.

I rile e le nonwane keleketla
ya re e le motho le ngwanabō.

Byale tsātsi le lenqwē ke-
leketla baetsiwa xae ba e ya
boxadi bya, moxolo waxwē
keleketla byale sesi ya
xwē a re bale motseleng
a re xo ngwanabō xapē

732

41

X/34/98

Kwa xa XEŠO o se ke wa
fihla wa seXa batho ba
Xona ke ditloXwana, le
mala, le menwana le
mexodu feēla, ke-leketla
Byale se ba fihla a
nama a thōma xo bōna
hloXwana e tšwala e
Sepela, keketla byale
a thōma xo seXa, o ile
a sa hwile ka disexo hloX
wana, ya mmettha ya re o
nthsexelang, keketla byale
sesi yaXwe a re ngwana ya
ke mmuditse ka re XaxEŠO
Xa xo seXe motho xo seXa
mortwa mokgonama hloXo
molese, keketla, ya molešā
o ile a dira byalo le
xo mexodu le xo mala le xo

732

42

K34/98

ho merwana. byale xe a
fihla ka xae xe ho tlo
jewa riri oile a tsoxa
xe a bona ho ija tsona
feela keketla. Cowa oile
a tlowa a ba a se sa tlowa
ka ho bona dilō tsa mepya
oile a tlowela adula
le sesi yaxwē.

Sisilwe sa mose
la wa Seripa.

Thaka ya soxana.

I le e le nonwane kele-
ketla ya e le masoxana ka
atši le lenqwē ba yo tsona
keketla. byale xe ba fihla
thabeng ba ntse ba sepela
keketla, dimpya dikitima ya

732

43

K34/98

mosimane yo mongwē ya wela
le openg ka xare xa lefaro,
keleketla, byale mong wa yōng
a bōna xore a ka se thu
selō a e latela a wela ka xora
xōna le yēn. keleketla, byale
ba le ba bangwē ba ya xae
ba motloxele, keleketla ba
fihla xae, ba re o fihla
ba butsišwa xore na lesibe
o kae, keleketla bare riile
xe re dutše re dutše re se
pela, ra pātlatlala le thaba.
byale ra sisa mmōng.

dowa monna yo mongwē a
thoxa a yo rēma thabeng a re
a sa rēma a kwa motho a
opela, a re wēna o rēmang
o reng thee thee, o botše
papa xae a ntlele. kgomo

44

732

K34/98

e swana, le naila.

Aowa monna a ya botela
Xore ke ^{Kwele} bone, ngwana waxo
a opela ka le openg a re
ke xa botse, keleketla o motla
le le kxomo e swana ya len
ila. aowa papaxwe a tseya
sedibelo sa makhura a ya
le monna yola xa rema, keleketla
ketla ba re ba sa rema ba
kwa a opela, ke moka pa
papxwe a ya a thabela sedi
-bela le s lefsikeng, aowa la
phumexa keleketla ngwana
a tswa a ya xae le papaxwe
ba fibla ba dira makete o mo
xolo kudu ba thabela
ngwana kudu.

Sisiwe sa mose la

wa seripa,

732

45

K34/98

Monna le Moxamaaria

I rile e le nqwanone keleketa ya re
 e le monna a nyaka mosadi kele
 I rile e le nqwanone ya e le
 nqwananyana keleketa lebitso
 la xaxwe bare ka sewela, o be
 a tšeyerwe, Monna e be e le lepa
 lontane keleketa, Byate a napa
 a tloha a ya bohadi, he a fi
 hlile monna wa hae a re isa
 nqwana, koka waxwe a mmō
 ne, keleketa ka ntheng batho
 bobolaya nqwana byale mmoxe
 a re nqwana xa ho nyanya
 keleketa ka ntheng eilejjele
 nqwana, le mmoxwe ba moja
 xwa sala pelesetsi, keleketa
 Byate phelesetsi tsatsi le leng
 ba ya kxongeng le banenyana
 feela moxadibaxwe a re xo

yēna nuni ke xo tsibišā xare
 ngwana, xaxox Mmamoxolo axa
 o jēlwē, le mmakwē, keleketta
 byale dikxong tšē re yo a
 paya wēna, byale kere tloxa
 o ye xae. A tšaba, a be
 a satle xae xa tšela a kitima
 a o-pēla a re joo sewela joo
 sewela ngwana wa mmamoxo-
 lo a tšewa ke dipilimo dipile
 mōkō, keleketta a kitima
 a tšaba a lebile xae, a du
 tšē a o-pēla a re:
 joo sewela joo
 sewela ngwana wa mmamoxolo
 a tšewa ke dipilimōkō dipilimōkō
 dipilimōkō. feela letsimi kxōpō
 le be le dutšē le mosetšē
 moraxo le o-pēla le re:
 nka xo hlaba ka lerumō tšē

732

247

K34/98

Ke thšidike. nka xo rema ka
 selepe thšidike, thšidike, a
 fibla xae a butšā mmaxwē
 ditaba ka moka, keleketla,
 ya ba moksanyana wa fibla
 xe a fibla ba mo thobela. ba
 moiša ka ntlong keleketla,
 be mofa dija a ja, fēēla
 o rile a sa ja a kwa xo
 duma a re na xo duma
 le fe mmatswale bare xo
 duma ka mo thoko ya bopen-
 di ka moo, byale xe a ntšē
 a butšišā, a bōna mollō o
 moxolo o šetšē. o aparetšē
 ntlo keleketla, byale a
 swela ka ntlong. ya ba
 botwelō bya xa xwē.
 Sisiwe sa mosele
 wasiripa.

I nile ele nonwane, keleketla ya
 re e le mosimanyana wa bohla
 le keleketla ka tsatsi le lenqwe
 a ile xo disa a na le thokana
 ya xaxwe ba re ke ya mpetledi-
 kana, keleketla, xae a boya mo
 xae a fosa thokana yela ya
 xaxwe ya mpetledika, keleketla,
 a re xo yona mpetse tsa, xae
 tsohle, tsohle, a wa thokana
 ya xaxwe ya re xe a fihla xae
 o seke wa dula madulong a
 xaxa a ka mehla, o dule xo
 xaxwe, keleketla, ka mošo xe
 a fihla madibong ba simane bar
 xo yena sepela o ya busa di kka
 mo. byale Sankape a ya busa
 feela a kxoka pudi a yabo sehle
 reng, keleketla, ba simane bar

732

49

K34/9837

xo yēna xape Sepela o yo busa
 re Hōxē. a re xo bōna xe le
 mpoōna ke tšwela kwa mma
 tong le tsebe xore ke tla le
 dikkomo. keleketla, ba re xe ba
 fihla xo yēna bare di kae a re
 a mna le be ke ilu x. xoxa
 lešakhu a pudi ya kešo,
 byale sa nkape ko tloxa
 tsatsing le a tšaba a yo
 lēla bana ba phule u byē
 ba tselelang tsatsi le leng
 a jo mongwe kwa sala ba
 bane, keleketla, a ba jo
 ka-moka, a ba fetša. a hlaka-
 na le mmutla a re e bare
 bana ba llē ke mang o re
 ke bafiti ba tsela a hlakana le
 diphōāfolō tšohle a ntšē a di bo
 tša byale. a dire bana ba llē ke

bafiti ba tsela. Xu tlo xa tsatsi
 lea a hlakana le phiri a re
 phiri a re ye xo etisa le bo
 nyana, keleketla ba tloxa baya
 banyaneng. Xe ba fihla banya-
 na ba re jo sa nkape.
 Xwa thoma Sankape aye sa
 ka panapana, a na ma a hwa
 xwa thoma a menyana yo
 mongwe a re a leng bonang
 sa nkape a boyo bolaya kexu
 re saka pa a hwa le nyeng
 ngwananyana yola ruri babo
 ba felelela ba ntse ba bolela
 nto e tee ya xore Sakapa.
 Xwa sala ngwana a le tee,
 a kitima a yo botsa batho
 a humana bakxekola le
 bakxalabye ba ile byalweng
 a re batho ka moka ba fedite

732

51

K34/98

ba feditšō ke lentšwe la xore
Saka-po le yēna a hwa
ba the le bōna ba fēla
ka xo ekišana, bare Saka
po, bahwa, byate keleketla
Sankape a tsōxa a eta
a tsofa batho kamoka
a ba beha ka thupa. o
be a dirile mohlolō,
Sisiwe sa mosela
wa sepa.

leeba le phukubye

I rite ele nonwane yare ele
leeba le na le bana ba bara
ro keleketla, la ya xo, phukubye
ya ya xo leeba ya re mpe.
nwana a le tee a leeba
la efa la ba la bafetša

Xwa sala o le tee, lee ba
 la sala le te lla. lexokobu la
 fihla keketla la re xo leeba
 na bana ba kae leeba la re
 ke file phuku bye. keketla, Moho
 lodi ware o seta yela ohlwa onthse
 o hlale fetsa kephukuwe lexanamela
 sehlare e sakxonte keketla ke a
 katla xabedi a sese wa mofa
 leeba la dumela ele xore le
 setse le bana ba babedi kekeke
 tla, phukuwe ya boga yare le eba
 mphe ngwana yo mongwe leeba
 la xara keketla, phukuwe ya
 fofela xo dimo xa sehlare ya
 nyaka xo kaba leeba, keketla
 leeba la fasa ngwana yo mongwe
 Maxolodi ware xe oboga wa hvetse
 leeba lena le ngwana o motee
 Mohlodi ware ngwana yo mongwe

732

53

K34/98

ê o kae leeba lare otse
 yere ke phukuwe, keketla
 moholodi ware, ketlaja wena
 xe o no lesa phukuwe e xojela
 bana, keketla phukuwe ya tšwe
 la yere leeba mpe ngwana yo
 mongwe keje leeba ka xara
 moholodi ware eja kwale weng
 la Maba ota hutsa ditau kaxare
 keketla, ephile ofoše mafrika
 kaxare o ha dibotaya, keketla
 phukuwe ya Hoxa ere keo yobo
 ya ditau, keketla, ke ephila
 ya kxara metsa mafrika ya
 phoatla ditau ya ja di nana
 leebala tsaba leeketla le
 ngwana walona keketla le
 moholodi, keketla phukubye
 yaba moketeng wadi nana
 sesiuwe sa morela wa scripa

192

54

K34/98

Kxosi lebasadi bayona babantshi
ile ele nonwane. Keleketla gare
e kxosi, Keleketla, kxosi ye e ya
e tson dikxaka keleketla, ka
tšatšile leqwe kxosi ya pa mosadi
wa yona wapere keleketla, a mafa di
kxaka a di apea keleketla, mosadi
wa mapelwō keleketla are mo
la kxosi e tloxe keleketla a ja dikxaka
tšela keleketla tšela di apeilweng
keleketla, a di pēša, keleketla, a
tšeya marapō keleketla a tšela ka
potwaneng keleketla, kxosi xe e
boya, keleketla, xotso ma; keleke
tla, are xo mosadi tšisa dina
ma tšela obe o di apeile, keleketla
keje are xe a tšea potwana, keleka
ta a hwetša e swere marapō
keleketla, kxosi gare di nama
dile kemang keleketla basadi bare
xa retsebe, keleketla, kxosi ya

xohla lenti keleketla, yale kxoka
 xare xa se baba, keleketla xore
 Mosadi yo mongwe le yomogwe
 a tlexo namela, keleketla basadi
 ba thōma xonamela, keleketla wa
 thoma wapete anamela keleke
 tla a fefela ka kowa, keleketla
 a ôpela are - thōma go a tlexo
 dinama tša kxosi oho dibona keleke
 tla bapopa kaxatellana, keleketla
 ware xe, oetla wama peletō ar
 e a samama xonamela
 ya kxaxa keleketla a wela kabodi
 beng keleketla a hwa kxosi ye
 la ya thōma xohlala basadi
 baka keleketla, ya tšea masadi
 wapete keleketla, mosadi yo e
 be ele sekwala keleketla se
 siuwe sa mo pela wa se
 ripa.

56

K34/98

732

Mosadi a tse yerewe ke kxose

Ile ele nonwane keleketa
Kxose ene le mosadi keleketa
ele malebele keleketa, baba le
ngwana keleketa ngwana yewe
leina laxawe ebe ele ntlatlatsa
na keleketa, Katsatsi le lengwe
mmaxwe ntlatlatsana keleketa
bare baite nokenq ba hwe-tsa
ntla mahlakanoke amabotse
kanokenq ntlatlatsana are
keleketa nna akxele mahlaka
noke ale keleketa mmaxwe a
xana are ke ng koting keta
wela keleketa ngwana are
kappa letebel ngka ephuma kxa
pa ye xele sa akxele hlakano
kelela keleketa, mmaxwe ano
xana ngwana afela are keleketa
nka; iphuma kxapa ye ka papa letebe

732

57

K34/98

Mmaxwe aya atšena
 kaxare a meetse ayo kxatehlo
 kaneke keleketha xe nmaxwe
 a fihla kaxare xa meetse.
 a hwets'a bomalome antlatla
 tsana keleketha bare xo yena
 mantsebaya le tle le ntlatla san
 a retle re le nyose. letšhšabe
 keleketha nmaxwe ntlatlatšana
 a kxa lehla kaneke lea keleketha
 baya xare xeba fihla balokiša
 dulo ts'a bāna keleketha, kxosi
 ehe erōbala etee keleketha
 ntlatlatšana le bommaxwe
 le ba kxekola ba bahlano babe
 barōbala kantlong etee keleketha
 bommaxwe ntlatla tsana bala
 bala balokiše dulo ts'a bāna
 keleketha bare xare xa bo she
 xo ba tsoxa ba phutha dulo ts'abo

Na batsoxa bare xe ba Satsō
 tloxa keleketa mokoko wa
 thōma xolla keleketa ware
 kokonunuu kokonunuu kerebaile ma
 tebele bantlatla tsana maropeng
 mma nkxele hlaka lanoka hlaka
 lanoka letelele bantlatla tsana
 maropeng keleketa yaba kxosi
 e robetse keleketa mokoko wa
 thōma xape ware kere kokonunuu
 kokonunuu kere baile matebele
 bantlatla tsana maropeng
 mma nkxele hlaka lanoka
 hlaka lanoka letelele bantlatla
 tsana maropeng keleketa kxosi
 yaxotlwela borokong. keleketa
 bantlatla tsana banyoxela noka
 ka kowa mokoko wathoma
 xape ware kere baile matebe
 le bantlatla tsana maropeng

732

59

X34/98

mmankxelē hlaka lanoka hlaka
 la noka le telele wa bontlatlatsa
 na maropeng kelekella wa boyele
 tsa ware kere kakamuni kokonuni
 u kere baile matebele bontlatla
 tsana maropeng mmankxelē hlaka
 lanoka hlakatsanokaetelele bontla
 tlatlatsana maropeng kxosiya
 tsoxa kelekella ya ya dikhekolong
 kelekella yare bontlatlatsana
 bakae kelekella dikhekolo tsa
 siba kelekella are nka kesabo
 bone mohta keboya letsebe le
 tla hwa kakhoka ye kelekella kxosi
 ya fihla nokeng ya hwentsa bontla
 tlatlatsana kelekella yare kxane nkanyoxo
 ebane noka keetelele lekotl kelekella
 ntlatla tsana are kere liyoxa papa
 letsebe le, kelekella kxosiya boyela moraxoya bo
 laya dikhekolo kakhoka kamok. Samo selawaseri
 pa

732

60

K34/98

Bananyana ba ilexo diša,

Ie enonwane keleketla gare
 e le bananyana keleketla, baditšise
 keleketla, watswele le kxema le
 tengwe keleketla latla xobona keleke-
 tla e lexore letlotšise kama khuradi
 di a flatse keleketla, a hwetsa
 baxoditšise mollo keleketla ore xo-
 bona nna xaxa xeha reiphising
 kadmanu keleketla xalebone le
 xekere ke omosa di atotšise kero-
 tha makhura keleketla bananyana
 ba uwe babe bale balilano e
 mongwe e le omonyenane keleketla
 batloxa lele kxema leuwe xe ba-
 fihla xaxabo le kxema latšea
 ngwana nyana yomonywe la re
 o sonthi waleino keleketla he ba
 fihla ka kowa bammolaya keleketla
 xebananyana bammotšiša bare o

732

61

K34/98

sailo bōna kekokwae keleketla ke
ngwananyana wa pekekekella,
kam swana a ts'ea yomongwe
are o s'ō bonwa kekokwae keleke
tla te yena bamolaya bamojo
keleketla ke wa bobediz keleketla
a ts'ea yomongwe xape are o s'
bona kekokwae, keleketla bamobolaya
keleketla ke wa boraro keleketla a ts'ea
yomongwe are o s'ō bona kekokwae
keleketla ke wa bone ngwananyana
yola omonyenyane are naba
kae lekxema tare ba sailo bonwa ke
kokwabōna keleketla lekxema layo
tsona ngwananyana a sale ale
bele la kantlong a bona di hloxo
di ka dijela keleketla are. kexore
lema ketlilo bolaua keleketla
a ts'ea nakana yaxaxwe alo
kaxae are te nimanailatekeq

132

62

K34/98

lenaxa te mmamaila te kealenaxa
 kele ketta le kxema la mokuwala
 tloxa keleketa yena afela are
 te mmamaila te kealenaxa temm
 amaila te kealenaxa nakana
 mmamaila te keleketa le
 kxema la fihla lare keya moswa
 ra a lethelêla keleketa lare fase
 pilikitaq keleketa a thsaba are
 te mmamaila te kealenaxa te
 mamaila te kealenaxa naka
 na ma maila kealenaxa keleketa
 le kxema la fihla a lethelêla
 keleketa lare fase puu a thsâ
 ba latsôxa keleketa are te
 mamaila te kealenaxa le kxema
 la fihla lare kaamoswara lare
 fase puu ngwana a fihla xaxabê
 keleketa, ba tsa le kxema bale
 fihla kamollo vaiseu we somoselawase
 nipa.

63

K34/98

732

Monna le mosadu

rile ele nonwane keleketta, Hōe
 ne di eja mabēlē kele ketla,
 tsātsi le lengwe a di lalela,
 keleketta, tsā tsuputā manōnō
 tsā mmetā kaōne keleketta -
 a rema sesengwe kaselepē
 keleketta, are o di rema kamo
 ka keleketta tsāre waya waya
 ntete yo aowa owa kxane keo
 keleketta a di le sa keleketta
 tsātsi lengwe a di letelēta
 thabeng keleketta, are o
 da rema kaselepē keleketta, tsā
 e waya waya nitete yo aowa
 owa kxane keyo keleketta, are
 o mongwe le amongwe ke
 a etswa kamo are tsebē ya
 ka keye engwe le yōna keye
 keleketta, Sela Semmethileng
 sare se sare engwe the yengwe

engwe ya wa-keleketla are
 rena kasefepē keleketla
 are o rena tse dingwe tsare
 aowa o titele keo, keleketla

Se siuwe sa mo sela wa seripa

Monna le mosadi

tsatsi, le lengwe mosadi a
 ya mashemong keleketla, lengw
 ana keleketla serapela sa
 thsela keleketla sare ere ke
 xolelele ngwana yo keleketla
 are motlele obile oha kudu
 keleketla, serapela sa xotsa
 niollo sa mme. sa, keleketla
 sa yo fa mosadi sebetse,
 keleketla ana max are
 serapela tloga ngwana a nya
 nye keleketla are aowa o sa

732

65

K34/98

aowa o sanyanya keleketa mosadi
 a nore tliša ngwana serapela sa
 sire o sanyanya keleketa mosadi
 are bona nthšiyela enwela mo
 di a serapela serapela selle ngwa
 ana waka keleketa nthšy ya tšea
 nthšiyela mosadi are bona nthšy
 e-tšeyere nthšy nthšy yela enwela
 madi a serapela keleketa are nthšy
 ethšabile kanzhi keleketa ya ko
 tana xodimo xa sehlare sa ka
 nokeng are kerema sehlare selēpē
 sawela kanokeng, keleketa mosadi
 are bonang nthšy enwela madi a sera
 pela serapela selle ngwana wa ka
 nthšy e-tšeyere nthšy ya tšabela noyō
 sehlareng kare kerema sehlare
 selēpē sawela kanokeng keleke
 ta mosadi a tšaba se siuwe
 samo sela wa seripae

132

66

K34/98

Mmutla le ngwato wa phukubye.

Mmutla le phukubyaana ba be ba ratana
 Kudu ba ^{Keleketla} kxotšelane, Ba dula ba raloka xate. Keleketla
 R "Tšots" Tšatši le lenqwe ba kwatelana, Keleketla.
 Mongwe are ose sa mpolediša, mongwe le yena byala.
 Keleketla, Phukubyaana ya bopa ya ^{RAYO} xoswana ^{RAYO} xaxakeleki
 Ha ka ^{mmotu} mmotla yammeya tšeko xax ~~tsela~~ ya yaxae
 mmuthu wa tšwela wara, dumela! xare tšwela ware dumela
 xware tšwela are'are' ke Ha xos bolaya. Keleketla, A ya kxrupsi
 A mmetha ka feisi ya mômela. Keleketla, Ke enqwe,
 ya momela? Keleketla, ka loto jamôhila, ke lenqwe
 la momela, Ke Hloxo ya mômela, Keleketla, Phukubye
 ya tšwela yatšea mmutla ya yaramoapea se seu
 we. Sa mosela wa setipa

Mosadi le manna

Mosadi le manna babe ba ruite kolobê
 bare xos kolobê, Keleketla nyoxa lepôvôxô
 Keleketla, Kolobê ya xos xana bare patla betha
 kolebe Keleketla, patla ya xana Keleketla
 bare mollô fiša Kolobê mollô waxana

732

67

K34/98

732

keleketa bare meetse tima mollô meyse
 a xana keleketa bare kxomo enwa meetse
 kxomo yaxana keleketa bare thapô kxa ota
 ma kxomo malala keleketa thapô ya xana
 keleketa bare lexotlô ripa thapô lexotlô
 laxana keleketa bare katse bolaya le xotlo
 keleketa kase yare xe le ka npha mapsi
 keta bakya lexotlô keleketa kase ya
 betha lexotlô keleketa lexotlô la betha radi thapô
 keleketa radi thapô a betha kxomo keleke
 eta kxomo ya nwa meetse keleketa
 meetse a tima mollô keleketa mollô wa risa
 patla patla ya betha kolobe keleketa
 kolobe ya fofa leporôxo, Seseu wesa
 masela wa seripa.

Phuti le mmutha.

E le le phuti le mmutha dibedi phela
 xotee, di seno nto diphela mo dihla rene
 byate phuti gare xo mmutha are axe nto

68

732

K34/98

mmutha ware oowa, reha no dilca xa
na mo dihlaveng, phuti gare byale xere
bo la wa ke phefa, le pula, re ha diwa
byance? mmutha ware reha dula xa na mo
masa sena, phiti gare na ke ya axa
kele kella.

Byale phuti ya diva modiro wayana a
thoma xo axa nlo. xe ase di se a tho
maxolema mo tsemong. a byala lehlodi
bo se xo pula yane mmutha ware mpulele
phuti gare, kebotse ke tse o di nyakaxo
byale mmutha wa tsoxa waya xo ja le hlo
di tsemong. xosasa phuti ya eya tsemong
ahwetša xo sena sebo, re mmutha mpe
lehlodi la qha mmutha wa mofa maxoma
kele kella

Phuti ya hwe tsa batho batha xala ka di tha
bana are, naa? di xona xohla xola bare
sidi, tere, re gahla xoka di ya sobexa aba
fama maxoma batha xola baite

732

69

R34/98

basa holo: fets'e mo xoma wa robê ta
 are nke le mphe mo xoma keyafets'e
 bare, o yobexile are mpheng mo xoma
 waka keiphets'e ke mmulla, mmulla olle k'ho
 di la ka h'se mang mpheng mo xoma waka
 kele kella

bamofa phomo atoto ohwetsabadi
 bahapa dipitša, are nalediyaka eng bare
 semorena vere, ye yadiyaka xadi yeu
 abasa phomo, batsaphomo badira di
 pitša basetsaphomo yela. are, nke le mphe
 phomo yela kelloxe, bare esedile.

Kele kella

Are mpheng phomogaka, phomo yaka ke
 ephets'e ke basadi, basa di barobile mo
 xoma waka, mo xoma waka keiphets'e ke
 mmulla, mmulla olle k'ho di la ka ka h'se mang
 mpheng bamofa pitša

Kele kella

alloxa awhetka ba dšima nyoma babe šitše
 nama. are na lebe šitše eng bare re
 be šitše nama se tši xadi be šitše o ba
 fa pitša ba opea. ana ma a dutše xoha.

Ngwanenyana waxotšwafa,

ī le elenonwane keleketa leina
 la xaxwe ebe ele, sewela keleketa,
 a tšwafa 'xa bere keleketa, a tšeye
 re kelexotšō, keleketa, xe bonmae
 ba'eya mašemong lebo papaxwe ore
 kea lwalā, keleketa, tšāts. lelenqwe
 ba tloxa bāga mašemong, keleketa, a tšea
 makxahla, keleketa, a tloxa keleketa,
 leboxōbe, keleketa, a ya tlaleng, keleketa,
 a fihla are, keleketa a ōpelā, e tla nnae
 ore pēpēnapena, ^{ore} pēpēna tla uje ore mahle
 a tšwele keleketa ore matšema a budu
 tšē, keleketa, lexōtlō lare xo petšā
 xoja le tšea nae dikrang keleketa.

71

K34/98

ngwanenyane yola a tloxa aya kaxae
aitlotša kamisidi, keleketa, atšea
lepai a rōbala are keya twala, keleketa,
bommaxwe xe ba boye, keleketa, bamma
tšiša bare narobyanq are ke oña ke lwa
lêlang pele, keleketa, xo sasa xe bo
mmaxwe baboyela mašemong, keleketa,
a boye a pea a sola, atšea makxahlo
keleketa, a tloxa zaya tlateng,
a fihla a thōma a apela are, keleketa,
e tla lwa mmaxwe ore pēpēna pēna
ore pēpēna tla xoje, keleketa, ore
mahlope atšwele keleketa ore matše
ma a budutše, keleketa lexotlō la
tla xo ngwanenyana, keleketa, agwa
ana nyana a lepa dija keleketa,
laja a namo, bare xo fetsa xoja batše
a maxang, keleketa, monna yo mo
ngavé obe arema kathokō keleketa,
otlwa ngwanenyana yo xe a bolela,

keleketla; ngwanenyana yola atloxa
 aya ka xae keleketla; a fihla aetlo
 tsa kamisidi atsea lepai arobala keleket
 bo maraxwe xe ba boya thsemong are
 kexora ke kesalwala, keleketla, monna
 yola atswela, keleketla, are, ko monna,
 are ngwana yo a lwale, keleketla ko sasa
 a tsoxa a eya machemong, seseuwe kele
 ketla, sa mesela waperipi.

Bananyana baya kxonyeng

I rile e le nonwane keleketla ya re
 e le bananyana ba e ya kxonyeng,
 mokxadi a thitswa ke le fsika tseleng
 keleketla, byale mokxadi a roxako
 lefsika lela ena le monaba.

Xe ba thilo bowa ba etla xae
 ba fumana lefsika e le lelexolo
 e le nthoba byale bananyana kame

732

78

K34/98

ka ba feta, xwa šala mokxadi
 le monabā. byale bananyana
 xe ba feta ba opela bare
 itse itse setoxa itse itse xa
 wa roxa ke nna itse itse, ke
 leketla, e bile ya ba bošexo.
 Byale banama babe bōna molla
 o tuka mantong ba ya xa oña.
 keleketla. xe ba fibla ba tsēna
 matseng wa pele bare fetelang
 pele, ba ya ka matseng yō
 mangwē. keleketla, ba humanang
 e le matšimokkopē feela bōna
 bane ba sa tsebe keleketla.
 xe ba sa zwabetš; e sa le
 xo sasa letšimo la tsoxa la
 ya bitšā a mangwē, keleke
 tla bananyana bon mokxadi ba
 sila ba šila, byale bare
 ba sa sila xwa tšwēla keeba.

732

754

K34/98

la re xo mokxadi nke o byore
 xata, mokxadi a xana la re
 mokxatsana nke o re xa-ta, a
 dira a re xatqa. keketla. byale
 ta no ba kopela mabelé byale.
 aowa ba ba efa ka-moka,
 xa bōna, keketla byale leēbg
 la re xo bōna tšerang meriri
 ya lena le be-ye e mengwe
 ka kxorong e mengwe ka ntlq
 ka letlaleng. ba dira byale.
 keketla, ba ile xo dira byale
 ba tloxa. xe ba sepetse seba-
 ka nyana bahlakana le letšimo
 la re xo bōna* na nka e re
 motho yo ke mokxatsa tšimo
 yoz ba re aowa ka kopelō,
 be-ye!

Mokxatsa tšimo xa byale xa byale,
 leetsē, le re thirā maxetleng;

732

75

K34/98

byale ba feta ba hlakana le
 banqwe pele, le bōng. be,
 butšisa bare na nka ere
 motho ya e ke moxatša tšim
 bare ka kopelō-xapē
 moxatša tšim xa byale xa byale,
 le etse lere thim maxetleng,
 thim, moxatša thim etse lere,
 thim maxetleng. keleketa
 byale ba no tana, bahlašana
 le matsim ba dutše ba g
 botša byale. byale matsim
 a le a fihla xae a humana
 masadi yola ka mete a seke
 byale bana bale ba fihla
 nokeng keleketa, ya ba ma
 tšim a fihla, byale nonyana
 yela ya ba rwala, ya ba isa
 xae. bo mmabō ba thakala.

Sisiwe Sasiripa.

732

7B

K34/98

Ngokwana e Sale ngwananyana

I xile ele nonwane ya re e le
 ngwananyana kelekotla, byale e
 be e le ngwananyana yo a robalang
 le bangwe kelekotla, feela yena
 xe a rwabetse a kwa nta e re
 nyokwana kelekotla tsoxa o ntsele
 metse ka ditseberg tsebe tsakg
 di a palexa byale a re ke tsoša
 ba ngwe ba se makwe a re
 o ya basoba ba sekwe keleke
 tla, nyokwana e tšela ka meetse
 ka ditseberg tša tšala meetse
 xe a tšilo robala a e tša
 ntlong nta ye la ya o pela
 yare ngwananyana wa ngwanano
 motho na o tšare ke boneng
 mmalo ke boneng sa ditšebe
 mmalo sa ditšebe ditelele
 Kxarantla Kxarantla Kxarantla

• 7r

732

78

K34/98

mmala,

Kxarantla Kxara Kxaranitla
mmala. byale ngwana wa batho
xe a tsena, ka dikobong kele-
ketla ya ba e le xona by
mokwa xe a lla. Xe xo esa
a yo robaka le batswadi
ba xaxwe, keketla, byale base
xo xe a robetse a kwa nto yelo
ere, eha ngokwana, le xe o
ka re o robetse le bo papato
tsoxa weno o ntsele ka meetse
ke pa lexa ditsebe tsoha, kele-
ketla, byale a re ke tsoa
batswadi ba se kwe, aowa
ngwana a ba a tsoxa a yo
kxala nto yela meetse.
yare ngwananyana wa ngwanang
motho na otlare ke beng, byak
ya tsoxa ngwana a ba a ota
Sisiwe sa seripa.

32

79

K34/98

xo yēna a e fa mphato wa
ngwana ya ja a tloxa a ntšē
a opēla a re kxelethuma kxele
thuma kxelethuma, mma o rile a
o mpotšā pata o tšeye ya
xo-dimo. ya fase ena le kxele
thuma kxelethuma kelethuma,
pata otšēē ya xo-dimo ya
fase ena le kxele thuma,
Kxele thuma kxelethuma,

Mosadi a ngwatša se rope sa ngwa
na a e fa ya ja, keketla yare e
sa ja se a kitima a lebile xae a
thoma a opēla xape a re: kxele
thuma kxelethuma mma o rile a
mpotšā pata o tšee ya xo-dimo
Kxelethuma kxelethu, ya fase
ena le kxele thum ya ba batho
ba motse ba mohlakanetsa ba
bolaya ntō yela: Sisiwe sa mosadi
wa se ripa.

89

K34/98

732

Mosadi le morwedli.

I nile ele nonwane keleketa ya
re e ngwana a e ya xa koko
waxwe keleketa ba mmotsa ba
re o tlare xe a fihla ^{kwa} pele wa
fihla dipata di le padiri o tse
pata ya ka xodimo keleketa
ya fase e na le kxele-thuma,
keleketa, a re xe a fihla a
hwetsa ditsele a tseye ya ka
fase keleketa, a re a sa se
pela a hlakana le kxelethuma
byale ngwana a thoma
xo tsoxa le xo lla ka bohla
ko a re kxelethuma-kxele
thuma, ~~ama~~ kxelethu kxelethu-
mma o rile o mpotsa pala
o tseye ya xodimo ya fase
e na le kxelethuma. keleketa
byale kxelethuma ya fihla

732

Matthew Abdul 50*

Kxosi e ya lwala K34/98

I rile e le nonwane ya re e le kxosi
 keleketla ya e lwala matseng lsele
 ketla, byale bare xo yo bitswa
 nyaka keleketla, xwatswa thaka
 ya masoxana keleketla; ba yo
 bitsa nyaka, ba eta ba e
 pela bare thema thema re tlo
 bitsa nyaka thema thema kxosi e
 ya lwala, keleketla feela ba
 rile xe ba bona ngaka ba tsaba
 ba boyela xae, aowa ba fihla
 bare nyaka xa exa, xwatswa
 thaka e nyenyana ya yo
 tseye ngaka, ba dutse ba
 tana ba ye pela, byale ba
 bowa le nyaka ba fihla
 ba hlaba kxomo ba hlabē
 la bana ba xo tswa xo bitsa
 nyaka kxosi ya pola Sisiwe

Sa mosela wa Serit

END.S.732.